

I

(Законодателни актове)

ДИРЕКТИВИ

ДИРЕКТИВА 2012/13/ЕС НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА

от 22 май 2012 година

относно правото на информация в наказателното производство

ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТЪТ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ,

като взеха предвид Договора за функционирането на Европейския съюз, и по-специално член 82, параграф 2 от него,

като взеха предвид предложението на Европейската комисия,

след предаване на проекта на законодателния акт на националните парламенти,

като взеха предвид становището на Европейския икономически и социален комитет ⁽¹⁾,

след консултация с Комитета на регионите,

в съответствие с обикновената законодателна процедура ⁽²⁾,

като имат предвид, че:

(1) Съюзът си е поставил за цел да поддържа и развива пространство на свобода, сигурност и правосъдие. Съгласно заключенията на председателството на Европейския съвет, проведен в Тампере на 15 и 16 октомври 1999 г., и по-специално точка 33 от тях, принципът на взаимно признаване на присъдите и другите решения на съдебните органи следва да се превърне в крайъгълен камък на съдебното сътрудничество по гражданскоправни и наказателноправни въпроси в рамките на Съюза, тъй като засилено взаимно признаване и необходимото сближаване на законодателството биха улеснили сътрудничеството между компетентните органи и съдебната защита на индивидуалните права.

(2) На 29 ноември 2000 г., в съответствие със заключенията от Тампере, Съветът прие програма от мерки за прилагане на принципа на взаимно признаване на решения по наказателноправни въпроси ⁽³⁾. В увода на програмата се

посочва, че взаимното признаване „има за цел да укрепи сътрудничеството между държавите-членки, но и да подобри защитата на индивидуалните права“.

(3) Прилагането на принципа за взаимно признаване на решенията по наказателноправни въпроси предполага, че държавите-членки имат взаимно доверие в наказателноправните си системи. Обхватът на взаимното признаване зависи в голяма степен от редица параметри, които включват механизми за защита на правата на заподозрените лица или на обвиняемите и общи минимални стандарти, необходими за улесняване прилагането на принципа на взаимно признаване.

(4) Взаимното признаване на решения по наказателноправни въпроси може да функционира ефективно единствено в дух на доверие, при който не само съдебните органи, а всички участници в наказателния процес приемат решенията на съдебните органи на другите държави-членки като равностойни на своите, което предполага не само доверие в адекватността на правилата на другите държави-членки, но и доверие, че тези правила се прилагат правилно.

(5) Член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз (по-нататък „Хартата“) и член 6 от Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи (по-нататък „ЕКПЧ“) провъзгласяват правото на справедлив процес. Член 48, параграф 2 от Хартата гарантира зачитане на правото на защита.

(6) Член 6 от Хартата и член 5 от ЕКПЧ провъзгласяват правото на свобода и сигурност на лицата. Ограниченията на това право не може да надхвърлят ограниченията, позволени по смисъла на член 5 от ЕКПЧ и изведени в съдебната практика на Европейския съд по правата на човека.

(7) Въпреки че всички държави-членки са страни по ЕКПЧ, опитът показва, че това обстоятелство само по себе си не осигурява достатъчна степен на доверие в наказателноправните системи на другите държави-членки.

(8) Укрепването на взаимното доверие изисква подробни правила за защитата на процесуалните права и гаранции, произтичащи от Хартата и от ЕКПЧ.

⁽¹⁾ ОВ С 54, 19.2.2011 г., стр. 48.

⁽²⁾ Позиция на Европейския парламент от 13 декември 2011 г. (все още непубликувана в Официален вестник) и решение на Съвета от 26 април 2012 г.

⁽³⁾ ОВ С 12, 15.1.2001 г., стр. 10.

- (9) В член 82, параграф 2 от Договора за функционирането на Европейския съюз се предвижда установяването на минимални правила, приложими в държавите-членки, за улесняване на взаимното признаване на присъдите и съдебните решения, както и на полицейското и съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси с трансгранично измерение. Същият член посочва „правата на лицата в наказателното производство“ като една от областите, в които могат да се установят минимални правила.
- (10) Общите минимални правила следва да доведат до увеличаване на доверието в наказателноправните системи на всички държави-членки, което от своя страна следва да доведе до по-ефикасно съдебно сътрудничество в условията на взаимно доверие. Такива общи минимални правила следва да бъдат установени в областта на информацията в наказателното производство.
- (11) На 30 ноември 2009 г. Съветът прие резолюция относно пътна карта за укрепване на процесуалните права на заподозрени лица или на обвиняеми в рамките на наказателното производство⁽¹⁾ (по-нататък „пътната карта“). В пътната карта се призова за поетапно приемане на мерки по отношение на правото на писмен и устен превод (мярка А), правото на информация за правата и информация за повдигнатите обвинения (мярка Б), правото на правен съвет и правна помощ (мярка В), правото на контакти с роднини, работодатели и консулски служби (мярка Г) и специални гаранции за заподозрени лица или за обвиняеми, които са в уязвимо положение (мярка Д). В пътната карта се подчертава, че последователността на правата е само ориентировъчна, което предполага, че тя може да бъде променена в съответствие с приоритетите. Пътната карта е предназначена да действа като едно цяло; ползите от нея ще се почувстват напълно само когато всичките нейни елементи бъдат изпълнени.
- (12) На 11 декември 2009 г. Европейският съвет приветства пътната карта и я включи като част от Стокхолмската програма — Отворена и сигурна Европа в услуга и за защита на гражданите⁽²⁾ (точка 2.4). Европейският съвет подчерта неизчерпателния характер на пътната карта, като призова Комисията да разгледа допълнителни елементи на минималните процесуални права на заподозрените лица и обвиняемите, както и да направи оценка дали е необходимо да се разгледат други въпроси, като например презумпцията за невиновност, за да се насърчи по-доброто сътрудничество в тази област.
- (13) Първата мярка, приета съобразно мярка А от пътната карта, бе Директива 2010/64/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 20 октомври 2010 г. относно правото на устен и писмен превод в наказателното производство⁽³⁾.
- (14) Настоящата директива се отнася до мярка Б от пътната карта. С нея се предвиждат общи минимални стандарти в областта на информацията за правата и обвинението, която следва да се предостави на лица, заподозрени или обвинени в извършването на престъпление, с цел повишаване на взаимното доверие между държавите-членки. Настоящата директива се основава на правата, предвидени в Хартата, и по-специално членове 6, 47 и 48 от нея, като се основава на членове 5 и 6 от ЕКПЧ, така както се тълкуват от Европейския съд по правата на човека. В настоящата директива терминът „обвинение“ се използва за описание на същото понятие като понятието, описано с термина „обвинение“, използван в член 6, параграф 1 от ЕКПЧ.
- (15) В съобщението си от 20 април 2010 г., озаглавено „Установяване на пространство на свобода, сигурност и правосъдие за гражданите на Европа — План за действие за изпълнение на Програмата от Стокхолм“, Комисията обяви, че през 2010 г. ще представи предложение относно правото на информация за правата и за повдигнатите обвинения.
- (16) Настоящата директива следва да се прилага по отношение на заподозрените лица и обвиняемите, независимо от тяхното правно положение, гражданство или националност.
- (17) В някои държави-членки орган, различен от съд, с компетентност по наказателни дела, е компетентен да налага санкции за относително леки нарушения. Такъв е случаят например за често срещаните пътнотранспортни нарушения, които могат да бъдат установени след пътнотранспортна проверка. В подобни случаи не може да се изисква компетентният орган да гарантира всички права съгласно настоящата директива. Когато правото на държава-членка предвижда налагането на санкция за леки нарушения от такъв орган и е предвидено право на обжалване или друга възможност за преразглеждане на делото от съд с компетентност по наказателноправни въпроси, настоящата директива следва да се прилага единствено за производството по обжалване или преразглеждане пред този съд.
- (18) Правото на информация относно процесуалните права, което е изведено от съдебната практика на Европейския съд по правата на човека, следва да се установи изрично с настоящата директива.
- (19) Компетентните органи следва незабавно да уведомят заподозрените лица или обвиняемите, устно или писмено, относно правата, както се прилагат съгласно националното право, които са от съществено значение за гарантиране справедливостта на производството съгласно предвиденото в настоящата директива. За да се даде възможност за практическо и ефективно упражняване на тези права, информацията следва да бъде предоставена незабавно в хода на производството и не по-късно от първия разпит на заподозряното лице или обвиняемия в рамките на производството от полицията или от друг компетентен орган.
- (20) С настоящата директива се установяват минимални правила по отношение информацията относно правата на заподозрените лица или обвиняемите. С нея не се засяга информацията, която трябва да бъде предоставена относно други процесуални права, произтичащи от Хартата, ЕКПЧ, националното право и приложимото право на Съюза, както се тълкуват от съответните съдилища и трибунали. След като информацията за определено право е предоставена, от компетентните органи не се изисква да я повтарят, освен ако това не

⁽¹⁾ ОВ С 295, 4.12.2009 г., стр. 1.

⁽²⁾ ОВ С 115, 4.5.2010 г., стр. 1.

⁽³⁾ ОВ L 280, 26.10.2010 г., стр. 1.

- се налага от конкретните обстоятелства по случая или от специфични изисквания, предвидени в националното право.
- (21) Позоваванията в настоящата директива на заподозрени лица или обвиняеми, които са арестувани или задържани, следва да се разбират като отнасящи се до всяка ситуация, при която в хода на наказателното производство заподозрените лица или обвиняемите са лишени от свобода по смисъла на член 5, параграф 1, буква в) от ЕКПЧ, съгласно тълкуването му в съдебната практика на Европейския съд по правата на човека.
- (22) Ако заподозряно лице или обвиняем бъдат арестувани или задържани, трябва да им се предостави информация относно приложимите процесуални права посредством писмена декларация за правата, изготвена на лесноразбираем език по такъв начин, че да се подпомогне тези лица да разберат своите права. Такава декларация за правата се предоставя незабавно на всяко задържано лице, когато свободата му е отнета чрез действията на правоприлагащите органи в рамките на наказателно производство. В нея следва да се съдържа основна информация относно всички възможности за обжалване на законосъобразността на ареста, за постигане на преразглеждане на задържането или за отправяне на искане за условно освобождаване, когато и доколкото такова право съществува в националното законодателство. С цел подпомагане на държавите-членки при съставянето на подобна декларация за правата, в приложение I е предвиден образец. Този образец е примерен и може да бъде изменен в контекста на доклада на Комисията по прилагането на настоящата директива, както и след като всички мерки от пътната карта влязат в сила. Декларацията за правата може да включва и други относими процесуални права, които се прилагат в държавите-членки.
- (23) Конкретните условия и правила, свързани с правото на заподозрените лица или обвиняемите за уведомяване на друго лице за техния арест или задържане, се определят от държавите-членки в тяхното национално право. Както е предвидено в пътната карта, упражняването на това право не следва да засяга надлежния ход на наказателното производство.
- (24) Настоящата директива не засяга разпоредбите на националното право относно сигурността на лицата в местата за задържане.
- (25) Държавите-членки следва да гарантират, че при предоставянето на информация съгласно настоящата директива на заподозрените лица или на обвиняемите се предоставя, при необходимост, писмен и устен превод на език, който те разбират, съгласно стандартите, предвидени в Директива 2010/64/ЕС.
- (26) Когато на заподозрените лица или на обвиняемите се предоставя информация в съответствие с настоящата директива, компетентните органи следва да обърнат специално внимание на лицата, които, например поради младостта си или поради умственото или психическото си състояние, не могат да разберат съдържанието или значението на информацията.
- (27) На лица, обвинени в извършването на престъпление, следва да се предостави цялата информация относно обвинението, необходима, за да могат те да подготвят защитата си и за да се гарантира справедливостта на производството.
- (28) На заподозрените лица или на обвиняемите се предоставя незабавно информация относно престъпното деяние, в извършването на което лицето е заподозряно или обвинено, като това става не по-късно от техния първи разпит в наказателното производство от полицията или от друг компетентен орган, без да се нарушава хода на текущи разследвания. Описание на фактите, включително, ако са известни, времето и мястото, свързани с престъпното деяние, в извършването на което лицето е заподозряно или обвинено, както и евентуалната правна квалификация на предполагаемото престъпление, следва да се предоставя с достатъчно подробности, като се отчита стадия, на който се намира наказателното производство, когато подобно описание се дава, за да се гарантира справедливостта на производството и да се позволи ефективно упражняване на правото на защита.
- (29) Когато в хода на наказателното производство обстоятелствата по обвинението се променят до такава степен, че положението на заподозрените лица или на обвиняемите е значително засегнато, това им се съобщава при необходимост, за да се гарантира справедливостта на производството, и своевременно, за да се позволи ефективното упражняване на правото на защита.
- (30) Документи и, по целесъобразност, снимков материал, аудио- и видеозаписи, които са от съществено значение за ефективното обжалване, съгласно националното право, на законосъобразността на ареста или задържането на заподозрените лица или обвиняемите, следва да им се предоставят лично или на техните адвокати не по-късно от момента, когато компетентният съдебен орган бъде сезиран да вземе решение относно законосъобразността на ареста или задържането съгласно член 5, параграф 4 от ЕКПЧ, и своевременно, така че да се позволи ефективното упражняване на правото на обжалване на законосъобразността на ареста или задържането.
- (31) За целите на настоящата директива достъпът до доказателствените материали, както са определени в националното право, които са в полза на заподозряното лице или обвиняемия или в подкрепа на обвинението и с които разполагат компетентните органи във връзка с конкретното наказателно дело, следва да включва достъп до материали като документи и по целесъобразност снимков материал, аудио- и видеозаписи. Тези материали може да се съдържат в преписката по делото или да се съхраняват по друг подходящ начин от компетентните органи в съответствие с националното право.
- (32) Достъпът до доказателствените материали, с които разполагат компетентните органи и които са в полза на заподозряното лице или на обвиняемия или в подкрепа на обвинението, съгласно предвиденото в настоящата директива, може да бъде отказан в съответствие с националното право, ако това би могло да доведе до сериозна опасност за живота или основните права на друго лице или ако отказът на достъп е строго необходим, за да се гарантират важни обществени интереси. Всеки отказ на достъп трябва да се съпостави спрямо правото на защита на заподозряното лице или на обвиняемия, като се отчитат различните стадии на наказателното производство. Ограниченията на достъпа следва да се тълкуват стеснително и в съответствие с принципа на

- правото на справедлив процес съгласно ЕКПЧ, съгласно тълкуването му в съдебната практика на Европейския съд по правата на човека.
- (33) Правото на достъп до материалите по делото не следва да нарушава разпоредбите на националното право относно защитата на личните данни и на местонахождението на защитените свидетели.
- (34) Достъпът до материалите по делото съгласно предвиденото в настоящата директива следва да се предоставя безплатно, без да се засягат разпоредбите на националното право, с които се предвижда заплащане на такси за копия от документи по делото или на разходите за изпращане на материали до заинтересовани лица или до адвокатите им.
- (35) Когато се предоставя информация съгласно настоящата директива, компетентните органи следва да отбележат това в съответствие със съществуващите процедури за протоколиране съгласно националното право, без допълнително задължение за въвеждане на нови механизми или без допълнително увеличаване на административната тежест.
- (36) Заподозрените лица или обвиняемите или техните адвокати следва да имат правото да оспорят, в съответствие с националното право, евентуалния пропуск или отказ на компетентните органи да им предоставят информацията или да предявят някои материали по делото в съответствие с настоящата директива. Това право не води до пораждаване на задължение за държавите-членки за осигуряване на специална процедура за обжалване, отделен механизъм или процедура за оспорване на подобен пропуск или отказ.
- (37) Без да се накърняват независимостта на съдебната власт и различията в организацията ѝ в рамките на Съюза, държавите-членки следва да предоставят или да насърчават предоставянето на подходящо обучение във връзка с целите на настоящата директива на съответните длъжностни лица в държавите-членки.
- (38) Държавите-членки следва да предприемат всички необходими действия, за да спазят настоящата директива. Практическото и ефективно прилагане на някои от разпоредбите, като задължението да се предоставя информация на заподозрените лица или на обвиняемите относно техните права на прост и достъпен език, би могло да се постигне с различни средства, включително законодателни мерки, като подходящо обучение за компетентните органи или чрез изготвянето на декларация за правата на прост и нетехнически език, така че да бъде лесно разбираема за всеки обикновен човек, който няма познания по наказателнопроцесуално право.
- (39) Правото на писмена информация относно правата при задържане, предвидено в настоящата директива, следва да се прилага *mutatis mutandis* и за правата за лица, задържани за целите на изпълнението на европейска заповед за арест в съответствие с Рамково решение 2002/584/ПВР на Съвета от 13 юни 2002 г. относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите-членки⁽¹⁾. С цел подпомагане на държавите-членки при съставянето на декларация за правата за такива лица, в приложение II е предвиден образец. Този образец е примерен и може да бъде изменен в контекста на доклада на Комисията по прилагането на настоящата директива, както и след като всички мерки от пътната карта влязат в сила.
- (40) С настоящата директива се установяват минимални правила. Държавите-членки могат да разширят правата, установени в настоящата директива, с цел да осигурят по-висока степен на защита също така в ситуации, които не се уреждат изрично от настоящата директива. Равнището на защита никога не следва да бъде под стандартите, определени в ЕКПЧ, съгласно тълкуването им в съдебната практика на Европейския съд по правата на човека.
- (41) С настоящата директива се зачитат основните права и се споделят принципите, признати с Хартата. Поспециално, с настоящата директива се цели насърчаване на правото на свобода, правото на справедлив съдебен процес и правото на защита. Тя следва да се изпълнява съответно.
- (42) Разпоредбите на настоящата директива, които съответстват на гарантираните в ЕКПЧ права, следва да се тълкуват и прилагат в съответствие с тези права съгласно тълкуването им в съдебната практика на Европейския съд по правата на човека.
- (43) Доколкото целта на настоящата директива, а именно установяването на общи минимални стандарти по отношение на правото на информация в наказателното производство, не може да бъде постигната от държавите-членки, като действат едностранно на централно, регионално или местно равнище, и следователно поради обхвата и последиците си може да бъде постигната по-добре на равнището на Съюза, Съюзът може да приеме мерки в съответствие с принципа на субсидиарност, уреден в член 5 от Договора за Европейския съюз. В съответствие с принципа на пропорционалност, уреден в същия член, настоящата директива не надхвърля необходимото за постигане на тази цел.
- (44) В съответствие с член 3 от Протокол № 21 относно позицията на Обединеното кралство и Ирландия по отношение на пространството на свобода, сигурност и правосъдие, приложен към Договора за Европейския съюз и към Договора за функционирането на Европейския съюз, тези държави-членки са нотифицирали желанието си да участват в приемането и прилагането на настоящата директива.
- (45) В съответствие с членове 1 и 2 от Протокол № 22 относно позицията на Дания, приложен към Договора за Европейския съюз и Договора за функционирането на Европейския съюз, Дания не участва в приемането на настоящата директива и не е обвързана от нея, нито от нейното прилагане,

(1) ОВ L 190, 18.7.2002 г., стр. 1.

ПРИЕХА НАСТОЯЩАТА ДИРЕКТИВА:

Член 1

Предмет

С настоящата директива се установяват правила относно правото на информация на заподозрените лица или на обвиняемите относно техните права в наказателното производство и относно обвинението срещу тях. С нея също се установяват правила относно правото на информация на лицата, за които е издадена европейска заповед за арест, относно техните права.

Член 2

Приложно поле

1. Настоящата директива се прилага от момента, в който лицето бъде уведомено от компетентните органи на държава-членка, че е заподозряно или обвинено в извършването на престъпление, до момента на приключване на производството, което означава окончателното решаване на въпроса дали заподозряното лице или обвиняемият е извършил престъплението, включително, когато е приложимо, производството по определяне на наказание и приключването на процедурите по обжалване.

2. Когато законодателството на държава-членка предвижда възможността за налагане на санкция за леки нарушения от орган, различен от съд с компетентност по наказателни дела, и когато налагането на такава санкция може да бъде обжалвано пред такъв съд, настоящата директива се прилага единствено за производството по обжалване пред този съд.

Член 3

Право на информация относно правата

1. Държавите-членки гарантират, че на заподозрените лица или обвиняемите се предоставя незабавно информация относно най-малко следните процесуални права, както се прилагат съгласно националното право, с цел да се позволи ефективното им упражняване:

- правото на достъп до адвокат;
- всяко право на безплатна правна консултация и условията за нейното получаване;
- правото на информация относно обвинението в съответствие с член 6;
- правото на устен и писмен превод;
- правото да запазят мълчание.

2. Държавите-членки гарантират, че информацията, предвидена в параграф 1, се предоставя устно или писмено, на прост и достъпен език, като се отчитат специфичните потребности на заподозрени лица или обвиняеми в уязвимо положение.

Член 4

Декларация за правата при арест

1. Държавите-членки гарантират, че на заподозрените лица или обвиняемите, които са арестувани или задържани, се пред-

оставя незабавно писмена декларация за правата. На лицата се дава възможност да прочетат декларацията за правата и им се позволява да я запазят през целия период на задържането им.

2. В допълнение към информацията, предвидена в член 3, декларацията за правата, посочена в параграф 1 от настоящия член, съдържа информация относно следните права, както се прилагат съгласно националното право:

- правото на достъп до материалите по делото;
- правото да бъдат информирани консулските власти и едно лице;
- правото на достъп до спешна медицинска помощ; и
- максималния брой часове или дни, за които заподозрените лица или обвиняемите могат да бъдат задържани, преди да бъдат изправени пред съдебен орган.

3. Декларацията за правата съдържа също така основна информация относно всички възможности съгласно националното право за обжалване на законосъобразността на ареста, получаване на преразглеждане на задържането, или отправяне на искане за условно освобождаване.

4. Декларацията за правата се изготвя на прост и достъпен език. Примерен образец на декларацията за правата се съдържа в приложение I.

5. Държавите-членки гарантират, че заподозрените лица или обвиняемите получават декларацията за правата, написана на език, който те разбират. В случай че няма декларация за правата на съответния език, заподозрените лица или обвиняемите се информират устно за техните права на език, който те разбират. След това своевременно им се предоставя декларация за правата на език, който те разбират.

Член 5

Декларация за правата в производство по европейска заповед за арест

1. Държавите-членки гарантират, че на лицата, които са задържани с цел изпълнение на европейска заповед за арест, се предоставя незабавно съответна декларация за правата, съдържаща информация за правата им в съответствие с правото, с което се изпълнява Рамково решение 2002/584/ПВР в изпълняващата държава-членка.

2. Декларацията за правата се изготвя на прост и достъпен език. Примерен образец на декларацията за правата се съдържа в приложение II.

Член 6

Право на информация относно обвинението

1. Държавите-членки гарантират, че заподозрените лица или обвиняемите получават информация относно престъпното деяние, в извършването на което са заподозрени или обвинени. Тази информация се предоставя незабавно и с подробностите, необходими, за да се гарантира справедливостта на производството и ефективното упражняване на правото на защита.

2. Държавите-членки гарантират, че заподозрените лица или обвиняемите, които са арестувани или задържани, са информирани относно основанията за техния арест или задържане, включително за престъпното деяние, в извършването на което са заподозрени или обвинени.

3. Държавите-членки гарантират, че не по-късно от момента на внасяне на обвинението в съда се предоставя подробна информация относно обвинението, включително относно характера и правната квалификация на престъплението, както и формата на участие на обвиняемия.

4. Държавите-членки гарантират, че заподозрените лица или обвиняемите са информирани незабавно за промени в информацията, предоставена в съответствие с настоящия член, когато това е необходимо, за да се гарантира справедливостта на производството.

Член 7

Право на достъп до материалите по делото

1. Когато бъде арестувано и задържано лице на някой от етапите на наказателното производство, държавите-членки гарантират, че документите по конкретния случай, с които разполагат компетентните органи и които са съществени за ефективно обжалване съгласно националното право на законосъобразността на ареста или задържането, са предоставени на арестуваните лица или на техните адвокати.

2. С цел гарантиране на справедливостта на производството и подготовка на защитата държавите-членки гарантират, че на заподозрените лица или обвиняемите или на техните адвокати се предоставя достъп най-малко до всички доказателствени материали, независимо дали са в полза на заподозрения или обвиняемия или в подкрепа на обвинението, с които разполагат компетентните органи.

3. Без да се нарушава параграф 1, достъпът до материалите, посочени в параграф 2, се предоставя своевременно, за да може да се упражни ефективно правото на защита, но не по-късно от момента на внасяне на обвинението в съда. В случай че компетентните органи съберат нови доказателствени материали, своевременно се предоставя достъп до тях, така че да могат да бъдат взети предвид.

4. Чрез дерогация от параграфи 2 и 3, при условие че това не нарушава правото на справедлив процес, достъп до определени материали може да бъде отказан, ако такъв достъп може да доведе до сериозна опасност за живота или основните права на друго лице или ако такъв отказ е строго необходим, за да се гарантират важни обществени интереси, например в случаи, когато достъпът може да попречи на текущо разследване или да навреди сериозно на националната сигурност на държавата-членка, в която е образувано наказателното производство. Държавите-членки гарантират, че в съответствие с процедурите в националното право решението да се откаже достъп до някои материали в съответствие с настоящия параграф се взема от съдебен орган или най-малкото подлежи на съдебен контрол.

5. Достъпът, посочен в настоящия член, се предоставя безплатно.

Член 8

Проверка и средства за защита

1. Държавите-членки гарантират, че когато се предоставя информация на заподозрени лица или на обвиняеми съгласно членове 3—6, това се отбелязва в съответствие с процедурата за протоколиране, предвидена в правото на съответната държава-членка.

2. Държавите-членки гарантират, че заподозрените лица или обвиняемите или техните адвокати имат правото да оспорят, в съответствие с процедурите в националното право, евентуалния пропуск или отказ на компетентните органи да им предоставят информацията в съответствие с настоящата директива.

Член 9

Обучение

Без да се нарушава независимостта на съдебната власт и различията в организацията на съдебната власт в Съюза, държавите-членки изискват от тези, които отговарят за обучението на съдиите, прокурорите, полицейските и съдебните служители, участващи в наказателното производство, да предоставят подходящо обучение във връзка с целите на настоящата директива.

Член 10

Запазване на равнището на защита

Нищо в настоящата директива не се тълкува като ограничение или дерогация, от което и да е от правата или процесуалните гаранции, които са предоставени съгласно Хартата, ЕКПЧ, други разпоредби на международното право в тази област или правото на която и да е държава-членка, което осигурява по-високо ниво на защита.

Член 11

Транспониране

1. Държавите-членки въвеждат в сила законовите, подзаконовите и административните разпоредби, необходими, за да се съобразят с настоящата директива до 2 юни 2014 г.

2. Държавите-членки предават текста на тези мерки на Комисията.

3. Когато държавите-членки приемат тези мерки, в тях се съдържа позоваване на настоящата директива или то се извършва при официалното им публикуване. Условието и редът на позоваване се определят от държавите-членки.

Член 12

Доклад

До 2 юни 2015 г. Комисията представя на Европейския парламент и на Съвета доклад за оценка на степента, в която държавите-членки са взели необходимите мерки, за да се съобразят с настоящата директива, придружен, ако е необходимо, от законодателни предложения.

Член 13

Влизане в сила

Настоящата директива влиза в сила на двадесетия ден след публикуването ѝ в Официален вестник на Европейския съюз.

*Член 14***Адресати**

Адресати на настоящата директива са държавите-членки в съответствие с Договорите.

Съставено в Страсбург на 22 май 2012 година.

За Европейския парламент
Председател
M. SCHULZ

За Съвета
Председател
N. WAMMEN

ПРИЛОЖЕНИЕ I

Примерен образец на декларация за правата

Единственото предназначение на този образец е да бъдат подпомогнати националните органи при съставянето на своята декларация за правата на национално равнище. Държавите-членки не са задължени да използват този образец. При изготвянето на своята декларация за правата държавите-членки могат да изменят този образец, така че да го приведат в съответствие със своите национални разпоредби и да добавят и друга полезна информация. Декларацията за правата на държавите-членки трябва да се предостави при арест или задържане. Това обаче не пречи държавите-членки да предоставят на заподозрените лица или на обвиняемите писмена информация при други ситуации по време на наказателното производство.

Ако сте арестуван(а) или задържан(а), Вие имате следните права:

А. ПОМОЩ ОТ АДВОКАТ/ПРАВО НА ПРАВНА ПОМОЩ

Имате право да говорите с адвокат при условия на поверителност. Адвокатът е независим от полицията. Обърнете се към полицията, ако се нуждаете от помощ, за да се свържете с адвокат, полицията ще Ви окаже съдействие. В определени случаи помощта може да е безплатна. Обърнете се към полицията за повече информация.

Б. ИНФОРМАЦИЯ ОТНОСНО ОБВИНЕНИЕТО

Имате право да узнаете защо сте арестуван(а) или задържан(а) и в извършването на какво сте заподозрян(а) или обвинен(а).

В. УСТЕН И ПИСМЕН ПРЕВОД

Ако не говорите или разбирате езика, използван от полицията или другите компетентни органи, имате право на безплатна помощ от устен преводач. Устният преводач може да Ви помогне в разговора с Вашия адвокат и е задължен да запази съдържанието на разговора поверително. Имате право на превод най-малко на представляващите интерес за Вас части от документи от съществено значение, включително всяко решение на съда, с което се разрешава Вашето арестуване или оставяне в ареста, всяко повдигнато обвинение или обвинителен акт и всяка присъда. При определени обстоятелства може да Ви бъде предоставен устен превод или резюме.

Г. ПРАВО ДА ЗАПАЗИТЕ МЪЛЧАНИЕ

По време на разпит от полицията или другите съдебни органи, не сте длъжен(на) да отговаряте на въпросите относно предполагаемото престъпление. Вашият адвокат може да Ви помогне да вземете решение в тази връзка.

Д. ДОСТЪП ДО ДОКУМЕНТИ

Когато сте арестуван(а) и задържан(а), Вие (или Вашият адвокат) имате правото на достъп до документите от съществено значение, от които се нуждаете, за да обжалвате ареста или задържането. Ако вашият случай стигне до съда, Вие (или Вашият адвокат) имате право на достъп до доказателствените материали, които могат да се използват във Ваша полза или срещу Вас.

Е. УВЕДОМЯВАНЕ НА ДРУГО ЛИЦЕ ОТНОСНО ВАШИЯ АРЕСТ ИЛИ ЗАДЪРЖАНЕ/УВЕДОМЯВАНЕ НА КОНСУЛСТВОТО ИЛИ ПОСОЛСТВОТО НА ВАШАТА ДЪРЖАВА

Когато сте арестуван(а) или задържан(а), кажете на полицията, ако желаете да уведомите някого за Вашето задържане, например член на семейството или Вашия работодател. В определени случаи правото да бъде уведомено друго лице за задържането Ви може временно да бъде ограничено. В такива случаи полицията ще Ви информира за това.

Ако сте чужденец, кажете на полицията, ако искате консулските служби или посолството на Вашата държава да бъдат уведомени за Вашето задържане. Кажете също така на полицията, ако искате да се свържете със служител на консулската служба или посолството на Вашата държава.

Ж. СПЕШНА МЕДИЦИНСКА ПОМОЩ

Когато сте арестуван(а) или задържан(а), имате право на спешна медицинска помощ. Уведомете полицията, ако имате нужда от спешна медицинска помощ.

3. СРОК НА ЛИШАВАНЕ ОТ СВОБОДА

След ареста може да бъдете лишен(а) от свобода или задържан(а) за максимален срок от ... [попълва се приложимият брой часове/дни]. В края на този срок трябва или да бъдете освободен(а) или изслушан(а) от съдия, който ще вземе решение относно по-нататъшното Ви задържане. Поискайте от адвоката си или от съдията информация относно възможностите за обжалване на Вашия арест, за преразглеждане на задържането или за отправяне на искане за условно освобождаване.

ПРИЛОЖЕНИЕ II

Примерен образец на декларация за правата за лица, задържани въз основа на европейска заповед за арест

Единственото предназначение на този образец е да бъдат подпомогнати националните органи при съставянето на своята декларация за правата на национално равнище. Държавите-членки не са задължени да използват този образец. При изготвянето на своята декларация за правата държавите-членки могат да изменят този образец така, че да го приведат в съответствие със своите национални разпоредби и да добавят и друга полезна информация.

Задържан(а) сте въз основа на европейска заповед за арест. Вие имате следните права:

А. ИНФОРМАЦИЯ ОТНОСНО ЕВРОПЕЙСКАТА ЗАПОВЕД ЗА АРЕСТ

Имате право на информация относно съдържанието на европейската заповед за арест, въз основа на която сте задържан(а).

Б. ПОМОЩ ОТ АДВОКАТ

Имате право да говорите с адвокат при условия на поверителност. Адвокатът е независим от полицията. Обърнете се към полицията, ако се нуждаете от помощ, за да се свържете с адвокат, полицията ще Ви окаже съдействие. В определени случаи помощта може да е безплатна. Обърнете се към полицията за повече информация.

В. УСТЕН И ПИСМЕН ПРЕВОД

Ако не говорите или разбирате езика, използван от полицията или другите компетентни органи, имате право на безплатна помощ от устен преводач. Устният преводач може да Ви помогне в разговора с Вашия адвокат и е задължен да запази съдържанието на разговора поверително. Имате право на превод на европейската заповед за арест на език, който разбирате. При определени обстоятелства може да ви бъде предоставен устен превод или резюме.

Г. ВЪЗМОЖНОСТ ЗА СЪГЛАСИЕ

Можете да се съгласите или да не се съгласите да бъдете предаден(а) на държавата, която Ви издирва. Съгласието Ви ще ускори производството. [Възможно добавяне на някои държави-членки: може да бъде трудно или дори невъзможно да се промени това решение на по-късен етап.] Поискайте повече информация от органите или от Вашия адвокат.

Д. ИЗСЛУШВАНЕ

Ако не дадете съгласие да бъдете предаден(а), имате правото да бъдете изслушан(а) от съдебен орган.